

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Keuzevakperikelen

Monde, R. van der; Weerd, A. van de

Citation

Monde, R. van der, & Weerd, A. van de. (1993). Keuzevakperikelen. *Bestuurskundige Berichten*, 8(4), 7-9.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233711>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233711>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

De beperkingen van een journalist

Journalisten schijnen mensen te zijn en kijken dus zoals iedereen met een gekleurde bril naar de werkelijkheid. Feiten, gezien door een waarnemer, staan voortdurend bloot aan de druk van denkbeelden over die feiten, aan de druk van ideologie. Daarom moet men rekening houden met meerdere waarheden. De gedrukte tekst is niet heilig omdat hij nu eenmaal gedrukt is. De journalist draagt de verantwoordelijkheid naar de lezer toe met zijn tekst zo zorgvuldig mogelijk de werkelijkheid te beschrijven, ook omdat velen zijn „waarheid” onder ogen krijgen. Bovendien zal de lezer zich enige mate van scepticisme moeten aanmeten.

Ilse Mollet

Ethiek

De media worden gekenmerkt door beroepsethische aspecten, juist door de rol die ze spelen in de maatschappij. Taken van de journalist liggen in de sfeer van informatieverstrekking en in het bijdragen van de meningsvorming. De media kenmerken zich in de huidige tijd door verzelfstandiging, professionalisering, instabiliteit in de standpuntbepaling en een veelzijdig kritische instelling. Journalistiek is het voortdurend selecterend, keurend, afwegend, kortom beslissend bezig zijn. Beroepsethiek is de ernst van zijn functie en taken zien, zich bewust zijn

van de verantwoordelijkheid die men draagt, met de bereidheid om verantwoording af te leggen over die verantwoordelijkheid.

Waarom is ethiek in de media geboden? Volgens Diemer door:

- 1 de factor van de feitelijke onmisbaarheid die tal van media zich hebben verworven ten opzichte van de informatieverstrekking en opinievorming, en de afhankelijkheid van de ontvanger van die informatie;
- 2 de verzelfstandiging, waardoor de media, ook wat betreft formulering en naleving van gedragsregels, geheel op eigen benen is komen te staan;
- 3 de omstandigheid dat de media een machtsfactor zijn geworden in de samenleving die moeilijk te controleren, hetgeen alleen aanvaardbaar is tegenover een ethische beroepsuitoefening;
- 4 de werking van de taakvervulling door de media;
- 5 bij erkenning en nakoming van een redelijke mate van vakethiek, zal de sfeer van vrijheid zoveel mogelijk ongerept blijven, omdat ook zo de overheid weerhouden wordt van het aanscherpen van rechtsbepalingen;

6 het menselijke element: in de media worden mensen geïnformeerd door mensen veelal over mensen.

Deze factoren maken het wenselijk dat journalisten ethisch gedrag vertonen. Er bestaan echter geen formele gedragscodes voor journalisten. Een stap in de goede richting is echter het in 1960 door de georganiseerde journalistiek in het leven geroepen college ter beoordeling van journalistieke gedragingen, de Raad voor de Journalistiek. De Raad is een belangrijke instelling, ook omdat zij naar aanleiding van binnengekomen klachten tot uitspraken kan komen die als richtlijnen kunnen gelden voor een verantwoorde beoefening van de journalistiek.

Vrijheid

Artikel zeven van de Grondwet zegt: Niemand heeft voorafgaand verlof nodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de wet. In Nederland kent men dus geen preventieve censuur. Het standpunt is: alles mag, behalve datgene wat uitdrukkelijk bij de wet strafbaar is gesteld.

Maar geen enkele vrijheid kan onbeperkt zijn dus ook persvrijheid niet. De journalist is aan enkele informele beperkingen onderhevig, namelijk:

- het marktmechanisme (ruimte voor een artikel afhankelijk van oplagecijfers);
- zelfcensuur (bv. plaatsbaarheid van een artikel);
- afhankelijkheid van een beperkt aantal internationale persbureaus voor de berichtgeving omtrent het buitenland;
- de journalist is geketend aan de koorden van zijn maatschappelijke omgeving.

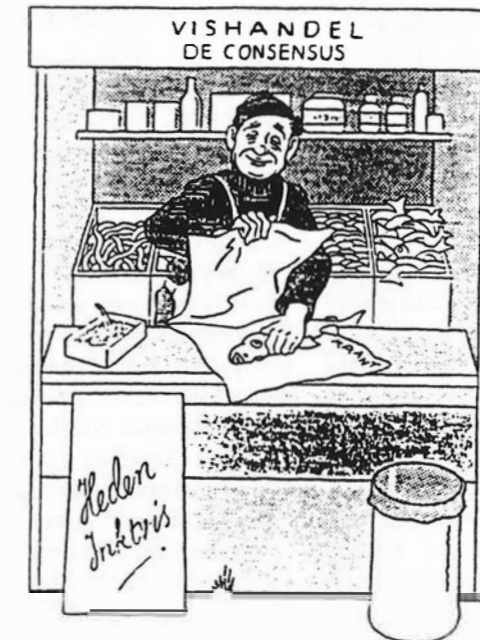
Een journalist is dus niet alleen gebonden aan de wet en bepaalde gedragsregels, zijn beroepsethiek. Hij wordt ook beperkt in zijn journalistieke vrijheid door andere factoren.

Ook de redacteurs van Bestuurskundige Berichten zijn aan sommige van deze beperkingen onderhevig. Wij zijn aan de wet gebonden, proberen ons op een verantwoorde wijze te ge-

dragen, doen aan zelfcensuur, kijken door onze eigen bril en schrijven onze eigen waarheden. Dus lees onze artikelen als een echte scepticus. Δ

Gebruikte literatuur:

Dr. E. Diemer, *Een verder reikende verantwoordelijkheid*, afscheidrede 1981.
P. Heil, *Werkwijzer voor journalistiek denken en doen*, 1980.
H.J. Evers, *Journalistiek en ethiek*, 1987.
D. Elliot, *Responsible journalism*, 1986.

Keuzevakperikelen

Avontuurlijk ingesteld als wij zijn, wilden wij voor onze keuzevakken nu eens niet eenvoudig de Leidse Keuzevakken-gids uitpluizen, maar afreizen naar Rotterdam om daar bij Bedrijfskunde keuzevakken te gaan volgen: hadden we het maar nooit gedaan!

Reinier van der Monde en Arno van de Weerd

In het DII wordt de bestuurskunde-student geacht veertien studiepunten aan keuzevakkenruimte op te vullen: daarbij moet voor minimaal vijf studiepunten een keuze gemaakt worden uit de lijst met de gebonden keuzevakken (bestuurskundig-georiënteerde vakken, vanuit de vakgroep gegeven) en is de student verder vrij zelf de resterende studiepuntenruimte op te vullen. Dit opvullen blijkt in de praktijk niet altijd eenvoudig.

Niet zelden volgen studenten nog even snel één-studiepunt-vakjes om hun saldo aan te vullen.

Stoute schoenen

Als je geen idee hebt van wat er allemaal te volgen valt aan keuzevakken dan kun je de door de universiteit uitgegeven Keuzevakken-gids raadplegen: hierin staan alle in Leiden gegeven keuzevakken vermeld met een korte beschrijving ervan, het aantal studiepunten, de faculteit en vakgroep die het vak geeft, enzovoort. Als je echter, net als wij, niet zo geïnteresseerd bent in vakken als *Evolutionis-*

me, Archeologische stratigrafie van Palestina e.o. of Ongevocaliseerd Klassiek Hebreeuws, dan kom je met deze gids niet veel verder. Dus besloten wij de stoute schoenen aan te trekken en in Rotterdam eens te kijken wat daar allemaal voor interessants te volgen is. Hadden wij maar onze gewone schoenen aangehouden...

Studiegids

Helaas bleek Rotterdam niet zo'n handige gids met alle Rotterdamse keuzevakken te hebben: elke faculteit staat in Rotterdam op zichzelf en bepaalt dus ook zelf of er, en zo ja wat

voor, vakken vrij zijn voor (zoals het daar heet) bijvakstudenten. Nou ja, om nou alle faculteiten in Rotterdam af te lopen leek ons ook weer zo wat, dus kozen we voor de faculteit van de snelle managers: Bedrijfskunde. Voor keuzevakken-informatie moet je daar de studiegids raadplegen. Raadplegen betekent echter aanschaffen en er moest eerst zeven gulden vijftig over de toonbank alvorens het zoekwerk kon beginnen (de Leidse Keuzevakengids, die net zo dik is, is gratis, maar goed: 's universiteits wijs, 's universiteits eer).

Inschrijven

Na de bijzonder onoverzichtelijke studiegids te hebben doorworsteld hadden wij een keuze kunnen maken, dus op naar het Bedrijfskunde-secretariaat. Helaas, de gekozen richtingen waren niet open voor bijvakstudenten: ja, de eigen student gaat natuurlijk voor en het blijft natuurlijk een *numerus-fixus*-studie. Dat laatste zorgde voor een complicerende factor: er was toestemming van de verantwoordelijke docent nodig om zijn vak te volgen! De procedure is als volgt: eerst moet je met de toestemming van je eigen faculteit, bij Bestuurskunde was dat het paarse keuzevakkenformulier met de handtekening van de Doctoraal Examen Commissie (lees: Kallenberg) erop, naar het Bedrijfskunde-secretariaat. Vervolgens moet je naar de verantwoordelijke docent, die je schriftelijk toestemming moet geven voor het volgen van zijn vak. Heb je die toestemming op zak, dan moet je weer naar een ander bureau, dat je inschrijft aan de Erasmus Universiteit. Daar moet je de twee toestemmingen, pasfoto's, je uittreksel uit het Persoonsregister en een bewijs dat je studeert in Leiden overhandigen. Je voelt het wel aankomen: de vakken zijn allang

**Bij Bedrijfskunde
staat DSM
voor
Dutch State Mines**

begonnen als jij nog niet eens de docententoesemming hebt kunnen verkrijgen.

Eindelijk gekozen

Wij kozen voor het DI-vak Bedrijfskunde voor de Publieke Organisatie (BPO) en voor het DII-vak Bedrijfskunde voor Niet-op-Winst-gerichte Organisaties (NWO). Na een maand op de Leidse toestemming hebben moeten wachten begon het trachten de docententoesemming te verkrijgen, maar onze drukbezette docent was helaas steeds *net* weg...

Bovendien, zo bleek later, wist de docent *zelf* niet eens dat toestemming vereist was. Toen we toch uiteindelijk die toestemming (een slordig getypt briefje met handtekening, waar wij dachten dat een en ander heel officieel was) verkregen hadden, togen wij naar het Centraal Examenbureau. Daar waren collegekaart, OV-kaart en rijbewijs samen nog niet genoeg om de mensen daar te overtuigen van ons Leidse Studentschap, dus moesten we terug naar Leiden en daar een bewijs van betaling van collegegeld gehaald. Daar werd overigens de collegekaart gewoon overgeschreven, dus deze reis naar Leiden had ons bespaard kunnen blijven, maar goed, je vindt alles nog steeds leuk, dus je houdt de moed erin! Dus toen we alles uiteindelijk ingeleverd hadden in Rotterdam kwam, na vier maanden sinds onze keuzebepaling, dan toch de collegekaart.

Colleges

Inmiddels waren de colleges natuurlijk allang begonnen, dus terwijl we nog niet eens wisten of we wel tentamen mochten doen, reisden we wel elke dinsdagochtend af naar Rotterdam om daar om 9.00u de colleges te kunnen volgen. Als je dan echter de hoofddocent hoort verkondigen dat DSM als een Staatsbedrijf is begonnen en dat de letters uit de naam staan voor *Dutch State Mines*, dan weet je wel hoe de lachspieren op de proef gesteld werden. Of kwam dat misschien door de gastdocent, die zijn lessen naar halverwege zijn college van de tafel afduwde, zodat die in drie stukken op de grond uiteen brak? Nou ja, dan de boeken maar goed bestuderen. Je hoort wel eens over weten-

De docent wist zelf niet eens dat toestemming vereist was

schappers die schrijven om het schrijven, nou bij Bedrijfskunde is dat niet zeldzaam: alle boeken die voorgescreven waren konden tot enkele A4-tjes gereduceerd worden en dan leek het nog allemaal op elkaar. Maar goed, je hebt ze dan al gelezen, dus dan maak je het toch maar af en doe je tentamen.

Tentamen

Alvorens tentamen te mogen doen moet je je wel eerst inschrijven en aan de Erasmus Universiteit gaat dat hypermodern: iedere student heeft een collegekaart met een magneetstrip en inschrijven voor tentamens geschiedt in de Terminalruimte: een gangetje ergens in de kelder van het hoofgebouw, waar een rijtje computerterminals staat. Allereerst moet je je collegekaart door een magneetstrip-lezer halen en dan kun je met een lichtpen op het beeldscherm aangeven voor welk tentamen je je wilt inschrijven. Er was voor ons alleen één probleem: hij pakte onze collegekaart niet... Dus wij naar dat bureau dat over tentameninschrijvingen ging en daar maar weer een tentamenbriefje ingevuld en meegenomen (bewijs van inschrijving).

Ahoy

Beide tentamens waren in de Ahoy-hallen en precies op de dag van het tweede tentamen was het weer zover: het Rotterdamse Openbaar Vervoer staakte. Dus wij met de taxi naar de Ahoy-hallen (vijfentwintig piek) waar we nog net op tijd aankwamen om te kunnen constateren dat de immense hallen daar ingedeeld zijn in blokken, geordend op collegekaartnummers. Wisten wij veel: wij gingen gewoon zitten waar nog plaats was. Het tentamen was inmiddels begonnen, toen de surveillant ons wegstuurde naar „ons eigen blok”. Maar waar was dat blok?

Het maakt bij een tentamen niet uit wat je precies opschrijft, als je het maar mooi opschrijft

Dat bestond dus niet, dus werden we maar in de uiterste hoek van de hal geparkeerd. vervolgens kwam de collegekaartcontrole en daar bleek dat we inderdaad niet op de computeruitdraai stonden vermeld. Onze surveillant durfde „daar geen verantwoordelijkheid voor te nemen” en concludeerde na uitgebreide inspectie van onze tentamenbriefjes dat het wel goed zou zijn. Grappig was dat er ook geen docent aanwezig was die dit soort problemen misschien op had kunnen oplossen, of waar je vragen over het tentamen aan zou kunnen stellen: sterker nog, de docent van NWO gaf ons in het laatste college zijn kamertelefoonnummer, zodat we, bij vragen, hem zouden kunnen opbellen vanuit Ahoy! Deze docent, ex-bestuurskundige Kooiman (o.a. Commissie Vonhoff), had nog meer in petto: we moesten een werkstuk maken, dat, naar later bleek, niet becijferd werd, maar „doorslaggevend zou werken bij twijfel over het tentamencijfer”. Bovendien konden we nog democratisch besluiten over plaats en tijd van het tentamen: het scheelde niet veel of we hadden onze eigen tentamenvragen mogen verzinnen. Dat dit laatste niet eens zoveel naast de werkelijkheid ligt komt later nog ter sprake.

Cijfers

De tentamenresultaten, en hier komt het eerste positieve punt, werden keurig opgestuurd naar het huisadres. Het tweede tentamen, NWO, hadden we allebei ongeveer even slecht gemaakt. Maar wat bleek uit het thuisgestuurde overzicht? De één had een twee, de ander een negen! Het andere tentamen, BPO, hadden we allebei wel gehaald, maar er klopte iets niet bij NWO. Dus toen we toch in Rotterdam waren, hebben we toch maar even in-

zage gevraagd in de tentamens. Nadat wij het hele verhaal uit de doeken hadden gedaan bij Kooiman, zei de beste man: „Ja, ik weet het nog wel, de een was heel goed en de ander heel slecht.” Ons verweer was toen: „Maar we hebben allebei dezelfde vragen fout beantwoord!” Hierop verzuchtte professor Kooiman: „Ja, nou ja, dan zal een negen misschien iets te hoog zijn geweest, maar ja, daar kan ik nu ook niets meer aan doen!” Verbijsterd verlieten wij zijn kamer. Het maakte dus niet uit wat je precies opschreef, of je de vraag beantwoordde of niet, het ging er dus om of je het allemaal mooi opgeschreven had! Ook bij BPO rommelde het: Je moest daar 40 MC-vragen maken en een essay, dat op vier punten beoordeeld zou worden en dubbel zou tellen. Onze resultaten waren als volgt: de één had een 4,5 voor de MC-vragen en vier zevens voor het essay wat gemiddeld 7,0 is, dus $14 + 4,5 = 18,5$ gedeeld door drie is 6,2, dat werd dus een zes. De ander had een 5,6 plus twee vijven en twee zessen is gemiddeld 5,5 maal twee is $11 + 5,6 = 16,6$ gedeeld door drie is 5,6, dat dus ook een zes werd. Dat laatste stond ook keurig in het rood opgeschreven op het beoordelingsformulier, maar daar is later met blauwe pen een zeven doorheen gekrast. Dus de 5,6 kreeg een zeven en de 6,2 bleef op een zes! Het zoveelste wat niet klopt bij Bedrijfskunde...

Geleerd

Al met al beleefden wij dus een avontuur met hindernissen. Die hindernissen hebben ons echter wel weer de gelegenheid gegeven iets te leren. Niet de stof die voor het keuzevak staat, maar wel het feit dat de bureaucratie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, faculteit Bedrijfskunde leuke voorbeelden geeft van bureaucratisme en willekeur, onderwerpen die binnen de Bestuurskunde natuurlijk al de nodige aandacht hebben gehad. Zo zie je maar dat theorie en praktijk echt niet zo ver van elkaar af liggen en dat zelfs de universiteit die het doceert aan de problemen uit de theorie lijdt. Hebben we toch nog wat geleerd... Staat dit studiejaar de inschrijving voor Sanskrit misschien nog open? Δ

zie de nieuwsbrief voor details

Algemene
Ledenvergadering

o k t o b e r

Almanakultrelking en
Almanakfeest

zie de nieuwsbrief voor details